

דגמי יסוד של צעדות וצורות, כשהם קשובים אל המאפיין כל סגנון וסגנון, וכך השתלבו מקורות אלה ביצירה החדשה בארץ. קשר זה בין העתיק למתחדש יצר איכות מסוימת אשר חברו בה מודעות, רגישות וטעם טוב. ולא מקרה הוא שריקודים כמו "איתי מלבנון", "אל גינת אגוז" ו"דבקה

רפיח", ועוד רבים אחרים עמדו בתהליך הברירה של הזמן.

עלינו להביא להכרת הריקודים והיוצרים את היש של כל עדה. היש, יחד עם היצירה המתחדשת, יתנו את הייחוד לריקודי-העם שלנו.

נוף המחול בסן-פרנציסקו ובחוף המערבי

מאת רונית לנד

תיהם של כוריאוגרפים אחרים, אבל לא לגבי מרגרט ג'נקינס. עבודותיה עשירות כל כך ומגרות את החושים במידה כזו, שאין די בראייתם פעם אחת ויחידה. זהו מסע ארוך אל תוך עולם דימויים, צלילים, צורות ודפוסי-ת-נהגות אנושיים וחיתיים. כושר ההמצאה התנועתית שלה מדהים. לפעמים נראה שתוכל לבלות את שארית חייה בפיתוח וליטוש המוטיבים והצורות שכבר הוציאה מתחת ידה. יש להתייחס אל עבודותיה של ג'נקינס כאל חטיבה אחת, ולא כאל מחולות שונים. שיתוף הפעולה והעיסוק במוטיב כללי אחד עובר אצלה ממחול למחול, כשכל מחול מתייחס ישירות לזה שלפניו או זה הבא אחריו, והחלוקה למחולות בודדים הוא, לפעמים, שאלה של מקום או חלל, בהם יכולים מחולות מסוימים להתרחש.

רקדניה של מרגרט ג'נקינס הם אמנים מעניינים, מאומנים היטב לקראת העבודה בה הם מעורבים. מלבד היותם רקדנים מצוינים, הם שולטים בכלים רבים נוספים, המעשירים את חווית-הצפייה לאין ערוך. הם שרים, מדברים בינם לבין עצמם, בונים צורות פיסוליות מחומרים נתונים כחלק מהריקוד, ומשאירים לעצמם, ברשות הכוריאוגרף, כמובן, מקום נכבד לאימפרוביזציה. בכל הופעה והופעה יש שינויים צורניים או דינאמיים בלתי צפויים, התנסות אישית וקבו-צתית חדשה.

רקדניה של ג'נקינס הרחיבו את שפתם התנועתית והלא-תנועתית אל מעבר למה שמקובל אצלנו כריקוד "שפת הרחוב" הן כשפה מדוברת והן כהתנהגות תנועתית, היא חלק חשוב בעבודתם. מושג הרקדן משתנה כאן בשנים האחרונות, והייתי רוצה לראות שינוי זה גם בישראל. הכלים שברשות הרקדן מתרבים ומתרחבים, שפת התנועה, כושר הדיבור והזימרה, היכולת לאלתר והנכונות להתנסויות בלתי צפויות, הכושר לעמוד בהפתעות וההתמודדות איתן לעיני הקהל, ולא בסטודיו, הן מרכיב נכבד בעושר וביופי שאפשר למצוא ברבות מן העבודות כאן, בלהקתה של מרגרט ג'נקינס וב-להקות אחרות. ניכרת בהן מעורבות הרקדנים ועבודת צוות בתהליך היצירתי, ומעורבות זו מועברת בעוצמה רבה גם אל הקהל.

שיתופם של אמנים שונים במחול, נוסף לכוריאוגרף, השפעת הטכניקה ותפיסת העולם של מרט קאנינגהאם, האומרת שאין לחפש משמעויות נוספות ביצירה מלבד המצאות התנועה, המוזיקה והחומר במקום ובזמן זהים, אלה הנקודות העיקריות בהן עוסק עולם המחול בחוף המערבי של ארה"ב. במרכזו של עיסוק זה העיר סן-פרנציסקו.

העיר וסביבתה מצופים בנויים שונים ומשונים, החל באירו-עים ספונטאניים, להקת ריקוד שחבריהם אינם רקדנים מיומנים, "התרחשויות" בטבע, ביערות, על חופי הרחצה, בתחנות-רכבת וכלה בקבוצות העוסקות בבעיות חברתיות והשפעות מיסטיות שונות על הגוף באמצעות הריקוד. אולם אתיחס ברשימתי בעיקר ללהקות המקצועניות, הקונ-בנציונאליות שעדיין מאפיינים אותן הרקדן המקצועי, הכו-ריאוגרף והרעיונות שמנתי בראשית דבריו.

לשם המחשה אתרכזו בתיאור להקה אחת, להקתה של מרגרט ג'נקינס. להקה זו ביתה בסן-פרנציסקו, והיא מסיירת רבות בקאליפורניה ובחוף המזרחי של ארה"ב. מרגרט ג'נקינס היא כוריאוגרף-הבית והיוצר היחיד העובד עם הלהקה. עיקר חינוכה, מעבר ללימוד המחול הבסיסי, קיבלה אצל מרט קאנינגהאם וממנו הושפעה. בעבודתה היא משתפת פעולה עם משוררים, מעצבים ומוזיקאים, כשמקומו של כל אחד מהם שווה ביצירה המוגמרת. כל אחד ממרכיבי היצירה אמור לעמוד בזכות עצמו, ולא להשען ולהעזר באחרים.

הקשר הרעיוני בין המרכיבים הוא, במקרים רבים, עצם קיומם והתרחשותם בו-זמנית בחלל זהה, ותו לא.

בשנים האחרונות שיתפה מרגרט ג'נקינס פעולה בעיקר עם משורר בשם מייקל פאלמר בנסיון למצוא שילוב בין המלה למחול, שייראה אורגאני לשניהם וכשהם אומרים "אורגאני" כוונתם שוב להתרחשות בעת ובעונה אחת בחלל אחד ולא יותר, תוך שימור יכולת הקיום העצמאית של המחול לחוד והשירה (המלה) לחוד, ללא צורך בהשענות הדדית.

הבטוי "טבחים רבים מדי מקדיחים את התבשיל" נכון אולי לגבי יצירות קולינאריות, ויתכן אף יותר מכך לגבי יצירו-